

บทที่ 2

ทฤษฎีพื้นฐานและที่มาของกฎหมาย เกี่ยวกับความคุ้มกัน
ขององค์การระหว่างประเทศ

2.1 ความหมายของคำว่าความคุ้มกัน คำว่าความคุ้มกันนั้น เราแปลจากคำภาษาอังกฤษว่า immunities ซึ่งมาจากคำลาตินว่า immunis (in + muneris = charge)⁽¹⁾ และมีความหมายทั่วไปคือ ความปลอดพ้นจากภาระหน้าที่และข้อผูกพัน ซึ่งกฎหมายได้ให้เป็น การเฉพาะแก่บุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง

หรืออีกประการหนึ่งอาจจะหมายความว่า ความยกเว้นจากการที่จะต้อง เข้ารับ คำแห่งหรือหน้าที่ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้คนทั่วไปต้องกระทำ⁽²⁾

สำหรับความคุ้มกันนั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้ว่า "ปลอดพ้นจากภัยหรือภาระติดพัน" ซึ่งย่อหมายถึงรวมถึงการได้รับความยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ใน บังคับของกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ต้องปฏิบัติตามอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

โดยทั่วไปใน เรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศนั้น มักจะพบว่ามีการใช้คำว่า ความคุ้มกันควบคู่ไปกับคำว่า เอกสิทธิ อยู่เสมอซึ่งอาจทำให้ เข้าใจได้ว่าคำสองคำนี้มีความหมาย เดียวกัน แต่ตามความหมายจริง ๆ แล้วคำทั้งสองมีความหมายแตกต่างกันอยู่บ้าง คือ ในความหมายทั่วไปนั้น เอกสิทธิ privilege ซึ่งมีรากศัพท์คำลาตินว่า privus = private และ lege = lex = law หมายความว่า เป็นกฎหมายที่ทำขึ้นเพื่อ ประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อทำให้บุคคลนั้นอยู่ภายนอกหรืออยู่ เหนือกฎหมายธรรมดา ทั่วไป เช่น ทำให้ไม่ต้องเสียภาษีบางอย่างหรือไม่ต้องรับราชการทหาร เป็นต้น การให้ ความหมายข้างต้นนั้นก็สอดคล้องกับความหมายของคำว่า เอกสิทธิ ที่พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายไว้โดยหมายความว่า สิทธิที่จะได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือ

¹ดร. ชุมพร บัจจุสานนท์, "กฎหมายการทูต" เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2528
หน้า 233 - 234

²Webster's Third New International dictionary

สิทธิที่จะได้รับความยกเว้นไม่ต้องตกอยู่ในบังคับของกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ต้องปฏิบัติตามอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นพิเศษกว่าสิทธิที่ได้รับกันอยู่โดยทั่วไป

สรุปว่า เอกสิทธิ เป็น เรื่องของการให้ประโยชน์ เป็นการพิเศษนอกเหนือจากกฎหมายธรรมดา ส่วนความคุ้มกัน เป็น เรื่องยกเว้นจากการบังคับของกฎเกณฑ์ ฉะนั้นเราควรที่จะพิจารณาถึงคำจำกัดความตามกฎหมายของคำทั้งสองนี้

"เอกสิทธิ เป็นสิทธิของผู้ให้หรือเกิดขึ้นทางด้านผู้ให้ เมื่อผู้ให้ให้สิทธิพิเศษ ผู้ได้รับจึงจะได้รับสิทธิพิเศษนั้น สิทธิพิเศษ เช่นนี้อาจ เป็นการให้ประโยชน์หรือให้ผลประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดเป็นพิเศษ หรืออาจ เป็นการยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตาม หรือไม่ต้องมีภาระอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ แต่ความคุ้มกัน เป็นสิทธิของผู้ได้รับ หรือเกิดขึ้นทางด้านของผู้ได้รับ ผู้ให้จำต้องให้ความคุ้มกันแก่ผู้ได้รับ เพราะผู้ได้รับมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มกันนั้น อยู่ในตัวของตัวเอง ผู้ให้จะไม่ให้ไม่ได้ ความคุ้มกันเป็นการยกเว้นให้ผู้ได้รับปลอดหรือหลุดพ้นจากอำนาจหรือภาระหรือภัยอย่างใดอย่างหนึ่ง (๓)

2.2 ทฤษฎีพื้นฐาน เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศ

ทฤษฎีทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติกัน เป็นส่วนใหญ่ในการพิจารณาให้ความคุ้มกันแก่องค์การระหว่างประเทศ คือ ทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ (functional necessity) ซึ่งถือหลักการให้ความคุ้มกันแก่องค์การระหว่างประเทศมีวัตถุประสงค์หลักในอันที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสะดวก ปราศจากอุปสรรคและมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีดังกล่าวนี้มีวิวัฒนาการมาจากแนวความคิดของรัฐต่าง ๆ ที่ยอมรับกันว่าการที่รัฐหลายรัฐรวมตัวกัน เป็นกลุ่ม เพื่อประกอบกิจกรรมซึ่งรัฐสมาชิกมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ในรูปขององค์การระหว่างประเทศ จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ หากองค์การระหว่างประเทศนั้นประสบอุปสรรคอันเกิดแต่การที่รัฐสมาชิกรัฐใดรัฐหนึ่ง สามารถใช้ เขตอำนาจของตนบังคับใช้ต่อการปฏิบัติ

³ ดร. ชุมพร บัจจสานนท์, "กฎหมายการทูต" เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2528

หน้าที่ หรือต่อกิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศนั้น ดังนั้นวัตถุประสงค์พื้นฐานของความคุ้มกันที่ให้แก่องค์การระหว่างประเทศ คือ การควบคุมการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่อองค์การระหว่างประเทศ มิให้ เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ขององค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อมิให้รัฐสมาชิกสามารถ เข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศได้ มิฉะนั้นองค์การระหว่างประเทศจะกลายเป็น เครื่องมือทางการเมืองของรัฐสมาชิกแต่ละประเทศในอันที่จะสนองนโยบายและผลประโยชน์ส่วนตัวของรัฐนั้น ๆ แทนที่จะมุ่งสนองผลประโยชน์ส่วนรวมของรัฐสมาชิกตามวัตถุประสงค์ในธรรมนูญก่อตั้งขององค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ แนวความคิดดังกล่าวข้างต้นนั้นได้รับการสนับสนุนจากนักกฎหมายระหว่างประเทศอาทิ เช่น GORDON H. GLENN; MARY M. KEARNEY และ DAVID J. PADILLA ซึ่งยอมรับว่าความคุ้มกันสำหรับองค์การระหว่างประเทศนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้ เพื่อให้องค์การระหว่างประเทศมีอิสรภาพอย่างสมบูรณ์จากอำนาจท้องถิ่น เพื่อที่ว่าองค์การระหว่างประเทศจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสนองตอบผลประโยชน์ส่วนรวมของรัฐสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁴

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เหตุผลและวัตถุประสงค์ของการให้ความคุ้มกันต่อองค์การระหว่างประเทศ คือ เพื่อสนองความจำเป็นด้านการปฏิบัติหน้าที่ (functional necessity) ขององค์การระหว่างประเทศในอันที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศมีอิสระจากการบีบบังคับ และอำนาจท้องถิ่นของรัฐสมาชิก เพื่อให้องค์การระหว่างประเทศสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายขององค์การระหว่างประเทศนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปราศจากการขัดขวางและแทรกแซงของอำนาจท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ องค์การระหว่างประเทศนั้นสามารถสนองผลประโยชน์และ เจตน์จำนงร่วมของบรรดารัฐสมาชิกทั้งหลายได้อย่างจริงจัง มิฉะนั้นก็จะมีผล เสมือน เป็นการเพิ่มภาระให้แก่องค์การระหว่างประเทศที่จะต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลและการบีบบังคับจากรัฐสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

---

⁴Glenn, Gardon H, Kearney Mary M, Padilla David J, "Immunities of International Organizations" Virginia Journal of International Law, Vol 22:29 1982 pp. 274 - 275

จากรัฐอันเป็นที่ตั้งของสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศนั้น⁵ (host country) หลักการนั้นมีใช้สิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน แต่เป็นแนวความคิดที่มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยยุคบุกเบิกขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งในสมัยแรก ๆ ลักษณะขององค์การระหว่างประเทศ ยังไม่เห็นเด่นชัดเหมือนอย่างในยุคปัจจุบัน ถึงกระนั้นบรรดารัฐสมาชิกก็มีแนวความเห็นในแนวเดียวกันนี้มาก่อนแล้วตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 ดังจะเห็นได้จากข้อบทมาตรา 53 ของสนธิสัญญา Berlin ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 1876 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการให้อิสระจากอำนาจท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการแม่น้ำดานูบแห่งยุโรป อันมีลักษณะทำนองเดียวกับองค์การระหว่างประเทศ

"ทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่" เป็นทฤษฎีที่สมควรที่จะใช้ เป็นหลักการพื้นฐานในการพิจารณาให้ความคุ้มกันแก่องค์การระหว่างประเทศด้วย เหตุผลที่ว่า องค์การระหว่างประเทศมีฐานะ เป็นนิติบุคคลระหว่างประเทศแยกออกมาต่างหากจากรัฐสมาชิก โดยมีอำนาจหน้าที่ตลอดจนภาระและพันธะกรณีต่าง ๆ และโดยหลักการแล้วองค์การระหว่างประเทศมิได้มีดินแดน เป็นของตน และปราศจากอำนาจอธิปไตย จึงไม่สามารถที่จะอ้างว่ามีความคุ้มกันอันเนื่องมาจากสิทธิสภาพนอกอาณาเขตได้ เช่นเดียวกับสถานทูต แม้แต่บริเวณพื้นที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ก็อยู่ในดินแดนของรัฐเจ้าภาพ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศนั้น ดังนั้นหากองค์การระหว่างประเทศมิได้รับ ความคุ้มกัน รัฐเจ้าภาพก็จะมีอำนาจอธิปไตย เหนือบริเวณพื้นที่อันเป็นที่ตั้งขององค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนตัวขององค์การระหว่างประเทศนั้น เองด้วย

สำหรับความคุ้มกันที่ให้แก่พนักงานองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การระหว่างประเทศนั้นก็วางอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญคือความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ เช่นเดียวกันทั้งนี้ เพราะพนักงานขององค์การระหว่างประเทศนั้นถือว่าเป็นเพียงตัวแทนขององค์การระหว่างประเทศเท่านั้น พนักงานขององค์การระหว่างประเทศไม่ได้

⁵Jenks, C Wilfred, International Immunities, London:

เป็นตัวแทนอำนาจอธิปไตย เหมือนกับตัวแทนทางการทูต ซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจอธิปไตยของรัฐผู้ส่งและมีสิทธิได้รับความคุ้มกันจากรัฐผู้รับตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ถือว่า เมื่อรัฐมีอำนาจอธิปไตยและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การเป็นตัวแทนของรัฐอธิปไตยย่อมมีผลให้ตัวแทนนั้นไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของรัฐผู้รับ และโดยที่พนักงานองค์การระหว่างประเทศนั้นปฏิบัติงานในนามและในฐานะตัวแทนขององค์การระหว่างประเทศ ก็ย่อมน่าจะได้รับความคุ้มกันในฐานะตัวแทน เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศอื่น เป็นตัวการด้วย ทั้งนี้ก็เพราะองค์การระหว่างประเทศ เป็นเพียงนิติบุคคล ซึ่งมีได้มีตัวตนอย่างแท้จริงและต้องกระทำการต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่ขององค์การนั้นเองด้วย ด้วยเหตุนี้การกระทำใด ๆ ของพนักงานขององค์การระหว่างประเทศซึ่งอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพนักงาน เหล่านั้น ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำขององค์การระหว่างประเทศ ดังนั้นพนักงานขององค์การระหว่างประเทศจึงควรได้รับความคุ้มกันสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใด ๆ ที่ได้กระทำการแทนองค์การระหว่างประเทศไปในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของพนักงานองค์การระหว่างประเทศเหล่านั้น⁶

แนวความคิดเกี่ยวกับการให้ความคุ้มกันแก่องค์การระหว่างประเทศ โดยยึดถือทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่นี้ เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั้งในรูปของคำพิพากษาศาลระหว่างประเทศ คำพิพากษาศาลภายใน ความเห็นในวงการนักกฎหมายระหว่างประเทศทั้งหลาย อาทิ เช่น David B. Michael หรือ C. Wilfred Jenks ซึ่งความเห็นดังกล่าว นั้นปรากฏ เป็นหลักฐานชัดเจนในหนังสือกฎหมายระหว่างประเทศที่ท่านทั้งสองแต่งขึ้น

ในศาลภายในของประเทศต่าง ๆ ก็ยึดถือทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เป็นทฤษฎีพื้นฐาน ตัวอย่างเช่น คำตัดสินของศาลในคดีองค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ กับ Republic Steamship Corporation คดีนี้ศาลได้สนับสนุนแนวความคิดที่ให้องค์การระหว่างประเทศปลอดจากการฟ้องร้อง ทั้งนี้เพื่อองค์การระหว่างประเทศจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จในความมุ่งหมายขององค์การได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงการแทรกแซง

⁶Michaels, David B, International Privileges and Immunities, THE HAGUE: MARTINUS NIJHOFF 1971, pp. 47 - 50

จากอำนาจท้องถิ่น หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 105 คือ

"องค์การจักได้รับประโยชน์ใน เอกสิทธิ์และความคุ้มกันในดินแดนของสมาชิกแต่ละประเทศขององค์การ เท่าที่จำเป็น เพื่อยังให้บรรลุผลสำเร็จในความมุ่งหมายขององค์การ"

คดีนี้มีอยู่ว่าศาลสนับสนุนว่าองค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศในฐานะ เป็นองค์การของสหประชาชาติ มีสถานะทางกฎหมาย (locus standi) ที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีในศาลสหพันธ์ได้ และมีความเห็นต่อไปด้วยว่า แต่ทั้งนี้องค์การดังกล่าวก็ยังได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 105 ของกฎบัตรสหประชาชาติในอันที่จะไม่ถูกฟ้องร้อง เป็นจำเลยอยู่

คดีที่สองคือ คดีระหว่างสหรัฐอเมริกา กับ Melekh ศาลได้ให้เหตุผลในคดีนี้ซึ่งจำเลยเป็นลูกจ้างขององค์การสหประชาชาติ และถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับการกระทำจารกรรม ว่าตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 105 จำเลยไม่ได้รับความคุ้มกันสำหรับการกระทำจารกรรม เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลย ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการยืนยันหลักการตามทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน

จากกรณีทั้ง 2 นี้ ถึงแม้ศาลจะไม่ได้วินิจฉัยในประเด็นทฤษฎีของทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาโดยเนื้อหาแล้วจะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 คดีดังกล่าวล้วนแต่มีพื้นฐานตามความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งสิ้น ทั้งนี้ในคดีแรกนั้นจะเห็นได้ว่าศาลมีความเห็นว่าองค์การระหว่างประเทศไม่สามารถถูกฟ้องร้องได้นั้นก็เป็นไปตามหลักพื้นฐานสำหรับความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ปรากฏในมาตรา 105

ส่วนในคดีที่สองนี้จะเห็นได้ว่า การที่ศาลพิพากษาว่า นาย Melekh ซึ่งเป็นจำเลยในคดีนั้น ไม่ได้รับความคุ้มกันเพราะการกระทำจารกรรม ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หากตีความในทางกลับกัน (a contrario) ย่อมหมายความว่าถ้าการกระทำของจำเลยที่ถูกฟ้อง เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แล้ว จำเลยจะได้รับความคุ้มกันจากการฟ้อง ซึ่งเป็นการยืนยันหลักการของทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่โดยตรง

นอกจากคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ และศาลในประเทศดังกล่าว ซึ่งล้วนเป็นการสนับสนุนแนวความคิดอันมาจากทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่ทั้งสิ้นแล้ว ข้อบทในมาตรา 104 และมาตรา 105 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งคำพิพากษาดังกล่าวอ้างถึงก็แสดงให้เห็นว่ากฎหมายระหว่างประเทศในรูปของสนธิสัญญา (conventional law) ก็รับรองทฤษฎีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่เช่นกัน คือ องค์การระหว่างประเทศจำเป็นต้องได้รับความคุ้มกัน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้ด้วยดี และสำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับพนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์การระหว่างประเทศนั้น จะได้รับความคุ้มกัน เท่าที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับองค์การโดยอิสระ⁷

2.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศ

2.3.1 คำนิยามขององค์การระหว่างประเทศ

นักกฎหมายระหว่างประเทศได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน เป็นต้นว่า

Brierly "องค์การระหว่างประเทศ เป็นสมาคมของรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีองค์กรร่วมกัน และจัดตั้งขึ้นโดยสัญญา"

Sir Gerald Fitzmaurice "องค์การระหว่างประเทศ เป็นการรวมกลุ่มของรัฐต่าง ๆ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นโดยสัญญา มีธรรมนูญและองค์กรร่วมกัน มีสภาพบุคคลที่แตกต่างไปจากรัฐสมาชิกและเป็นบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ มีความสามารถในการทำสัญญา"

Kelsen "องค์การระหว่างประเทศ เป็นประชาคมระหว่างประเทศที่มารวมกันโดยสัญญา และมีองค์กรร่วมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ของประชาคมระหว่างประเทศ"⁸

⁷ Glenn, Gordon, op.cit. pp. 276 - 278

⁸ Relations between States and Inter-Governmental Organizations, (Agenda item 6), Yearbook of the International Law Commission, Vol II pp. 165 - 167

El Erian "องค์การระหว่างประเทศหมายความว่าถึงรัฐสมาชิก ซึ่งก่อตั้งโดยสนธิสัญญา มีกฎข้อบังคับและองค์การร่วมกัน มีสภาพบุคคล เป็นของตนเอง แตกต่างไปจากรัฐสมาชิก"⁹

เมื่อพิจารณาตามคำนิยามของนักกฎหมายระหว่างประเทศข้างต้นก็จะเห็นลักษณะเด่นชัดขององค์การระหว่างประเทศได้ว่า

1. ต้องเป็นองค์การที่ประกอบด้วยรัฐสมาชิกต่าง ๆ กล่าวคือ เป็นองค์การระหว่างรัฐบาล
2. ต้องก่อตั้งขึ้นโดยสนธิสัญญาซึ่ง เรียกว่าธรรมนูญก่อตั้ง สนธิสัญญาดังกล่าวจะทำในรูปแบบใดก็ได้ กล่าวคืออาจจะทำในรูปของสนธิสัญญา (treaty) อนุสัญญา (convention) คำแถลงการณ์ (declaration) ความตกลง (agreement) ข้อตกลง (arrangement) พิธีสาร (protocol) หนังสือแลกเปลี่ยน (exchange of notes) ฯลฯ
3. จะต้องมียุติธรรมร่วมกันซึ่งมีลักษณะถาวรอยู่เป็นประจำ (permanence) อย่างน้อยก็ต้องมีสำนักเลขาธิการ (secretariat) สมัชชา (assembly) คณะมนตรี (council)
4. มีสถานะทางกฎหมาย เป็นองค์กรแยกต่างหากจากรัฐสมาชิก
5. มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ระบุในธรรมนูญก่อตั้งขององค์กรนั้น ๆ

จากคำนิยามขององค์การระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้น แม้จะเป็นคำนิยามที่ค่อนข้างละเอียดและมี เนื้อหาที่ถูกต้อง แต่ก็ เป็นคำนิยามที่ใช้ได้กับองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลเท่านั้น ในความเป็นจริงแล้วองค์การระหว่างประเทศมิได้มีแต่องค์การระหว่างประเทศซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาล (inter-governmental organization) เท่านั้น หากแต่ยังมีองค์การระหว่างประเทศที่มีใช้องค์การระดับรัฐบาล (non-governmental organization ซึ่งมักจะเรียกกันสั้น ๆ ว่า NGO) อีก

⁹ดร.ชุมพร ปัจจุสมานนท์, "กฎหมายว่าด้วยองค์การระหว่างประเทศ" เอกสารการสอนชุดกฎหมายระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน้า 116

ซึ่งแม้แต่ NGO เองก็แยกออกเป็น 2 ประเภทกล่าวคือ เป็น NGO ประเภทที่มีลักษณะเป็นทางการ (official) กล่าวคือเป็นองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งถึงแม้ว่า โดยนิตินัย (de jure) จะไม่ถือว่าเป็นองค์การระดับรัฐบาล แต่ตามความเป็นจริงโดยพฤตินัย (de facto) องค์การระหว่างประเทศประเภทนี้ อยู่ได้รับความควบคุมของประเทศสมาชิก โดยอาจจะ เป็น เพราะได้รับงบประมาณจากรัฐบาล หรือผู้แทนซึ่ง เข้าร่วมประชุมทั้งหมดหรือบางส่วนมาจากส่วนราชการต่าง ๆ เช่น คณะกรรมาธิการที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา (Asian African Legal Consultative Commission AALCC) และคณะกรรมการกาชาดสากล (International Red Cross) เป็นต้น ซึ่งในกรณีหลังนี้นอกจากจะประกอบด้วยผู้แทนซึ่งมาจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วยังได้รับแนวนโยบายจากรัฐบาลอีกด้วย

ส่วน NGO อีกประเภทหนึ่งซึ่งเป็น NGO ระดับเอกชนโดยแท้ที่มีได้เกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือข้าราชการแต่อย่างใด ที่สำคัญคือมิได้อยู่ใต้การควบคุมและบริหารงานของรัฐบาลโดยตรงแต่อย่างใด เช่น สมาคมชาวคริสเตียนระหว่างประเทศ¹⁰

จะเห็นได้ชัดว่า ประการแรกคำนิยามของบรรดานักกฎหมายระหว่างประเทศทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น เป็นคำนิยามเพียงสำหรับองค์การระหว่างประเทศประเภทแรก กล่าวคือ องค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาลเท่านั้น แต่ถ้าว่าองค์การระหว่างประเทศใน ความหมายทั่วไปนั้น จะรวมตลอดไปจนถึงองค์การระหว่างประเทศประเภทที่สอง กล่าวคือ องค์การระหว่างประเทศที่เรียกว่า NGO ซึ่งมีลักษณะเป็นทางการ (official) ด้วย ทั้งนี้ เพราะองค์การระหว่างประเทศประเภทหลังนี้บางรายมีความสำคัญ เป็นพิเศษต่อผลประโยชน์ของรัฐสมาชิก ดังนั้นองค์การระหว่างประเทศนี้ก็อาจได้รับสิทธิพิเศษบางประการ ทั้งนี้ก็เป็นไปตามความตกลงก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศนั้น ๆ หรือขึ้นอยู่กับ การรับรองและนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย

สำหรับคำว่า องค์การระหว่างประเทศที่จะกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียน หมายถึงเฉพาะถึงองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาล เท่านั้น

¹⁰ บันทึกรวมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

2.3.2 องค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย

เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงนโยบายและทางปฏิบัติของไทยต่อองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มกันในประเทศไทย เราจำเป็นต้องทราบเสียก่อนว่าองค์การระหว่างประเทศมีอะไรบ้าง และองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทยมีองค์การอะไรบ้าง

นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องทำความเข้าใจอีกด้วยว่า ประเภทขององค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของวัตถุประสงค์และกิจการขององค์การระหว่างประเทศนั้น กล่าวคือ

1. องค์การระหว่างประเทศที่ประกอบกิจกรรมในลักษณะการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม เช่น องค์การสหประชาชาติ (โดยส่วนใหญ่แล้วองค์การระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยนั้น มักจะเป็นองค์กรย่อยของสหประชาชาติ) และทบวงการชำนัญพิเศษ

องค์การสหประชาชาติ เป็นองค์การระหว่างประเทศสากล ซึ่งมีวัตถุประสงค์กว้างขวางทั่วไป และได้รับการสถาปนาขึ้นมาเพื่อให้ทำหน้าที่ธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยยึดหลักการ เคารพสิทธิอันเท่าเทียมกันของประชาชาติทั้งปวง รวมทั้งเป็นศูนย์การร่วมมือกันแก้ปัญหาระหว่างประเทศทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและมนุษยธรรม

โครงสร้างขององค์การสหประชาชาติประกอบด้วย องค์กรหลักและองค์กรรอง ซึ่งลักษณะโครงสร้างนี้มีระบุไว้ในมาตรา 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติ องค์กรหลัก ได้แก่ องค์กรที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติคือ สมัชชา คณะมนตรีความมั่นคง คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม คณะมนตรีภาวะทรัสตี ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และสำนักเลขาธิการ

องค์กรรอง ได้แก่ องค์กรที่โดยส่วนใหญ่ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมติของสมัชชา (อาศัยอำนาจตามมาตรา 22) โดยที่สมัชชาเห็นว่าจำเป็น เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมัชชา โดยที่แต่ละองค์กรมีหน้าที่และจำนวนสมาชิกต่างกัน มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน แต่ก็มีในบางกรณีที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับการร้องขอให้ตั้งองค์กรรอง ตัวอย่างขององค์กรรอง

ของสมาชิก ได้แก่ คณะกรรมการกฤษฎีกาหมายระหว่างประเทศ สำนักงานข้าหลวงใหญ่เกี่ยวกับผู้
ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ กองทุน เด็กแห่งสหประชาชาติ

ทบทวนการขำัญญพิเศษ

เป็นสถาบันระหว่างประเทศที่มีได้ เป็นส่วนหนึ่งของสหประชาชาติ แต่มีความเกี่ยวโยง
กับสหประชาชาติในบางลักษณะ เพราะว่า มีการติดต่อกันระหว่างข้าราชการของสถาบัน เหล่านั้น
กับข้าราชการของสหประชาชาติ ตามมาตรา 57 แห่งกฎบัตรสหประชาชาติระบุว่า ทบทวนการ
ขำัญญพิเศษต่าง ๆ ที่ได้สถาปนาขึ้นโดยความตกลงระหว่างรัฐบาลและมีความรับผิดชอบระหว่าง
ประเทศอย่างกว้างขวางในด้าน เศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม การศึกษา อนามัยและอื่น ๆ
ที่นิยามไว้ในเอกสารการก่อตั้งของตน จะผูกพันกับสหประชาชาติตามบทบัญญัติในมาตรา 63
และมาตรา 58 กำหนดว่า องค์การจะจัดทำคำแนะนำสำหรับประสานนโยบายและกิจกรรม
ของทบทวนการขำัญญพิเศษ สำหรับ เงื่อนไขที่ทบทวนการขำัญญพิเศษจะผูกพันกับสหประชาชาติได้
อย่างไรนั้น จะถูกกำหนดโดยข้อตกลงที่สหประชาชาติทำกับทบทวนการขำัญญพิเศษ ข้อตกลง
เหล่านี้อาจริ เริ่มมาจากคณะมนตรี เศรษฐกิจและสังคม หรือจากทบทวนการขำัญญพิเศษ และ
จะต้องได้รับความ เห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของทบทวนการขำัญญพิเศษนั้น ๆ และโดยสมาชิก
สหประชาชาติโดยการ เสนอของคณะมนตรี เศรษฐกิจสังคม

ทบทวนการขำัญญพิเศษ เป็นองค์การที่มีอำนาจหน้าที่อิสระ มีโครงสร้าง เป็นของตนเอง
อย่างแท้จริง มีสมาชิกของตนเอง ดังนั้นทบทวนการขำัญญพิเศษจึงแตกต่างกับองค์กรของ
สหประชาชาติ เพราะองค์กรของสหประชาชาติขึ้นอยู่กับสหประชาชาติเต็มที่ ทั้งโครงสร้าง
และการปฏิบัติงาน ตัวอย่างของทบทวนการขำัญญพิเศษก็ เช่น องค์การการบินพลเรือนระหว่าง
ประเทศ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ทบทวนการขำัญญพิเศษ เป็นองค์การระหว่างรัฐบาลที่มีอำนาจ
หน้าที่และโครงสร้างของตนเองไม่ เกี่ยวกับสหประชาชาติ แต่มีความสัมพันธ์กับสหประชาชาติ

แต่มีความสัมพันธ์กับสหประชาชาติอย่างหลวม ๆ โดยการทำความตกลงกันระหว่างสหประชาชาติ (โดยคณะมนตรี เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกระทำในนามสมัชชา) กับทบวงการชำนัญพิเศษนั้น ๆ⁽¹¹⁾

2. องค์การระหว่างประเทศที่ประกอบกิจกรรมในเชิงพาณิชย์ คือ ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนาการ หรือที่เรียกกันว่า ธนาคารโลก

องค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย

องค์การระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยนั้นมีหลายองค์การด้วยกัน อาทิ เช่น คณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคมสำหรับ เอเชียและแปซิฟิก กองทุน เพื่อ เด็กแห่งสหประชาชาติ องค์การอนามัยโลก สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ และอื่น ๆ⁽¹²⁾ สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทยนั้น โปรดดูในส่วนของภาคผนวกวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

2.4 แหล่งที่มาทางกฎหมาย เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศ

2.4.1 แหล่งที่มาภายนอก เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศ

1. สนธิสัญญา

ความตกลงพหุภาคีที่จัดตั้งองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ธรรมนูญก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศ (ตัวอย่าง เช่น ธรรมนูญก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ ซึ่งปรากฏในรูปของกฎบัตรสหประชาชาติได้มีบทบัญญัติที่กำหนดรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศไว้ในมาตรา 105)

¹¹ ดร. สมพงษ์ ชูมาก, องค์การระหว่างประเทศ: สันนิบาตชาติและสหประชาชาติ, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เกล็ดไทย, พ.ศ. 2525 หน้า 69 - 87

¹² United Nations in Thailand, United Nations Document, March 1980 PP. 3 - 61

อนุสัญญาพหุภาคี (Multilateral Convention) เช่น อนุสัญญาว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันขององค์การสหประชาชาติ อนุสัญญาว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันของทบวงการชำนัญพิเศษ

ความตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) เช่น ความตกลงระหว่าง สหประชาชาติ กับรัฐบาลแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับสำนักงานใหญ่ของคณะกรรมการเศรษฐกิจ สำหรับ เอเชียและแปซิฟิกในประเทศไทย (13)

สาเหตุที่ต้องมีการทำความตกลงทวิภาคีในส่วนที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศนี้ ก็เนื่องมาจาก

1. เพื่อเพิ่ม เดิมความตกลงพหุภาคีซึ่งระบุถึง เอกสิทธิและความคุ้มกันที่รัฐสมาชิกทุกประเทศถือปฏิบัติ ตัวอย่าง เช่น ความตกลงสำนักงานใหญ่ระหว่างรัฐบาลอังกฤษ กับ The European Centre for Medium Range Weather Forecasts ซึ่งระบุบทบัญญัติที่จำเป็นเกี่ยวกับอาคารสถานที่ซึ่งรัฐบาลอังกฤษจัดให้ศูนย์นี้ใช้ นอกจากนั้นยังได้บัญญัติกฎหมายและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับ เอกสิทธิและความคุ้มกันที่รัฐบาลอังกฤษได้ให้กับศูนย์นี้ออกมา เป็นลายลักษณ์อักษรด้วย
2. เพื่อใช้แทนความตกลงพหุภาคีในกรณีที่รัฐเจ้าภาพมิได้ เป็นภาคีของความตกลงนั้น เช่น ความตกลงระหว่าง สหประชาชาติ กับสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับ เรื่องสำนักงานใหญ่ของ สหประชาชาติ กับความตกลงสำนักงานใหญ่ระหว่างสวิส เซอร์แลนด์กับสหประชาชาติ โดยที่ สวิส เซอร์แลนด์มิได้ เป็น สมาชิกขององค์การสหประชาชาติ
3. จำเป็นต้องมี เพราะความตกลงพหุภาคีมิได้กำหนดรายละเอียดในเรื่อง เอกสิทธิ และความคุ้มกัน (14)

¹³Michaels, DAVID B, op. cit pp. 30 - 32

¹⁴Rt. Hon. Sir Ernest Satow, A Guide to Diplomatic Practice, London: Longmans, 1958 pp. 376 - 377

นอกจากนั้นแล้ว ความคุ้มกันระหว่างประเทศยังมีที่มาจากกฎหมายภายในที่ตราขึ้นมาเพื่อตีความสนธิสัญญาพหุภาคี คำตัดสินของศาลภายในในการบังคับใช้หรือตีความสนธิสัญญาจะนำไปสู่การปฏิบัติอันเป็นธรรม เนียมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ผู้แทนของรัฐที่เข้าไปร่วมการประชุมระหว่างประเทศในการตีความสัญญา หรือตีความธรรมนูญต่าง ๆ ก็ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายภายในเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มกันระหว่างประเทศ ในกรณีที่ไม่มีคำจำกัดความในเรื่องสิทธิพิเศษของผู้เจรจาหรือผู้ตีความ ผู้แทนแห่งชาติ ก็จะยึดหลักทั่วไปของท้องถิ่นที่ใช้ในเรื่องความคุ้มกันดังกล่าว ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎหมายภายในก็จะไปมีอิทธิพลโดยอ้อมในการร่างข้อ เสนอต่อที่ประชุมระหว่างประเทศ โดยลักษณะดังกล่าวแนวความคิดจากกฎหมายภายในก็จะพัฒนาไปสู่กฎหมายระหว่างประเทศ

2. คำตัดสินของศาลระหว่างประเทศ ในกรณีที่ไม่มีอนุสัญญาทั่วไปในเรื่อง เอกสิทธิและความคุ้มกันระหว่างประเทศ คำตัดสินของศาลจะถูกนำมาใช้และคำตัดสินของศาลนี้จะก่อให้เกิดบรรทัดฐานทั่วไปที่จะนำไปใช้พิจารณาปัญหา ในลักษณะเดียวกันนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่าง ของคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศที่ถูกนำมาใช้ เป็นแบบอย่างต่อไปแก่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น ได้แก่ คำพิพากษาในคดี Count Bernadotte ซึ่งพิพากษาในเรื่องการมีสภาพบุคคลขององค์การระหว่างประเทศและความสามารถในการ เสนอสิทธิ เรียกร้องต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่พนักงานของตนได้ และคำพิพากษานี้ได้รับการยอมรับ เป็นแนวยึดถือปฏิบัติต่อปัญหาในลักษณะ เดียวกันนี้ในเวลาต่อมา

3. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิธีการปฏิบัติในประชาคมระหว่างประเทศ ในบรรดาพื้นฐานทางกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น หลัก เกณฑ์นี้ดู เหมือนจะค่อนข้างไม่แน่นอนนัก จึงทำให้มีการนำไปใช้น้อย แต่อย่างไรก็ตามหลัก เกณฑ์นี้ได้เคยมีการรับรองในอนุสัญญาพหุภาคี คือ ในมาตรา 10 ของพิธีสารในเรื่อง เอกสิทธิและความคุ้มกันของประชาคมยุโรป ได้ระบุไว้ว่า "ประชาคมยุโรปจะได้รับเอกสิทธิ ความคุ้มกัน และความสะดวกที่เป็นประเพณี"⁽¹⁵⁾

¹⁵ David B. Michaels, op. cit, pp. 30 - 32

2.4.2 แหล่งที่มาภายใน เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศ

การอนุมัติข้อตกลงว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศ เข้ามาใช้บังคับในประเทศไทย

หลักทั่วไปกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ข้อหนึ่งบัญญัติว่า สนธิสัญญาต้องได้รับการปฏิบัติตาม (Pacta Sunt Servanda) หลักการนี้ได้รับการยืนยันไว้ในอารัมภบทของอนุสัญญากรุงเวียนนา ว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ซึ่งได้รับรองโดยที่ประชุมระหว่างประเทศ ณ กรุงเวียนนา เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 นอกจากนั้นหลัก Pacta Sunt Servanda นี้ยังได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 26 และมาตรา 29 ของอนุสัญญาดังกล่าว

มาตรา 26 "สนธิสัญญาทุกฉบับที่มีผลใช้บังคับย่อมผูกพันภาคีแห่งสนธิสัญญานั้น และภาคีจักต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้วยความบริสุทธิ์ใจ"

มาตรา 29 "เว้นไว้แต่มี เจตนาโดยชัดแจ้งโดยสนธิสัญญาหรือข้อกำหนดอื่น สนธิสัญญาจักมีผลผูกพันภายในอาณาเขตทั้งหมดของแต่ละภาคี"

ดังนั้นตามหลักการข้างต้นนั้น เมื่อได้มีการยอมรับสนธิสัญญาแล้ว รัฐมีหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สนธิสัญญามีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์

สำหรับกรณีของประเทศไทยนั้น ในการที่จะให้สนธิสัญญามีผลบังคับตามกฎหมายไทย ถือหลัก Dualist Doctrine หรือทฤษฎีวินัยมาตลอดหมายถึงว่า สนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศไม่มีผลบังคับ เป็นกฎหมายภายใน โดยอัตโนมัติจะมีผล เป็นกฎหมายภายในต่อเมื่อมีการดำเนินการตามกฎหมาย เหนือของกฎหมายภายใน

สำหรับการให้ เอกสิทธิและความคุ้มกันแก่องค์การระหว่างประเทศนั้น สภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติให้ความเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้า เป็นภาคีแห่งอนุสัญญา ว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันของสหประชาชาติ และอนุสัญญาว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันของทบวงการชำนัญพิเศษแห่งสหประชาชาติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16/2498 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันจันทร์ที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2498 และเมื่อเป็นภาคีแล้ว ก็ต้องรับมาปฏิบัติตามอนุสัญญา

เนื่องจากประเทศไทยยึดถือทฤษฎีทวินิยม (Dualism) คือ กฎหมายระหว่างประเทศแยก
 ออกจากกฎหมายภายใน ดังนั้นจึงต้องมีการตรากฎหมายอนุวัติตามสนธิสัญญา คือ พระราชบัญญัติ
 คุ้มครองการค้า เนื้องานของสหประชาชาติ และทบวงการชำนัญพิเศษในประเทศไทย พ.ศ.
 2504⁽¹⁶⁾

นอกจากกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มกันขององค์การระหว่างประเทศใน
 ประเทศไทยจะประกอบไปด้วย

1. อนุสัญญาว่าด้วย เอกสิทธิและความคุ้มกันของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญพิเศษ
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองการค้า เนื้องานของสหประชาชาติและทบวงการชำนัญ
 พิเศษในประเทศไทย

ประเทศไทยยังได้ทำความตกลงทำภาศีกับสหประชาชาติ เกี่ยวกับสำนักงานใหญ่
 ของคณะกรรมการ เศรษฐกิจสำหรับ เอเชียและตะวันออกเฉียงไกลในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันนี้
 เปลี่ยน เป็นสำหรับ เอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) ซึ่งในความตกลงที่รัฐบาลไทยทำกับสหประชาชาติ
 นี้ได้มีการกำหนดรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มกันไปมากกว่าในอนุสัญญา และ
 พระราชบัญญัติข้างต้น ตัวอย่าง เช่น ได้มีการบัญญัติรายละเอียดไว้ในมาตรา 17 (ฉ)
 ให้พนักงานองค์การระหว่างประเทศได้รับความคุ้มกันจากการจับกุมตัวหรือการกักขัง ซึ่งใน
 อนุสัญญา เอกสิทธิและความคุ้มกันนั้นไม่มีรายละเอียดในส่วนนี้

สำหรับในส่วนของความละเอียดมิได้นั้น ก็ได้มีการกำหนดรายละเอียดในเรื่อง
 กรณียกเว้นที่พนักงานท้องถิ่นสามารถจะเข้าไปในสถานที่ขององค์การระหว่างประเทศได้
 ทั้งนี้จะต้องได้รับความยินยอมหรือภายใต้เงื่อนไขบางประการ และนอกจากนั้นก็ยังสามารถ
 กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ เรื่องการลี้ภัยไว้อีกด้วย

¹⁶ ดร. สมพงษ์ ชูมาก, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง, กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530 หน้า 34 - 49

นอกจากนั้นแล้วในความตกลงสำนักงานใหญ่ที่ไทยทำกับสหประชาชาตินี้ก็มีรายละเอียด
ส่วนหนึ่งที่เพิ่มจากอนุสัญญา คือ บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับความคุ้มกันที่ให้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ปฏิบัติ
ภารกิจ เพื่อสหประชาชาติอันมีความสัมพันธ์กับเอสแคปในประเทศไทย โดยมีได้ เป็นพนักงาน
ของ เอสแคป นั้น

ดังนั้นโดยสรุปแล้วในความตกลงสำนักงานใหญ่ที่รัฐบาลไทยทำกับสหประชาชาตินั้น
ก็เป็นความตกลงที่ทำให้รายละเอียด เกี่ยวกับความคุ้มกันที่ให้แก่องค์การระหว่างประเทศใน
ประเทศไทยชัดเจนขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

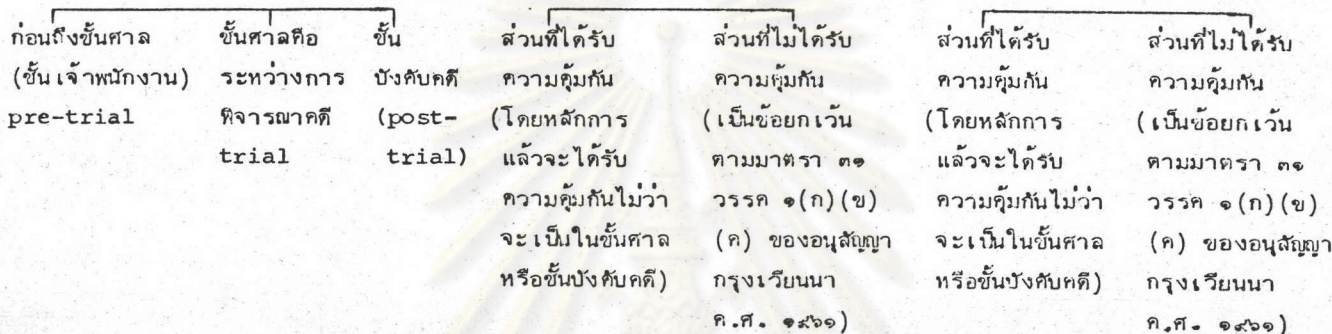
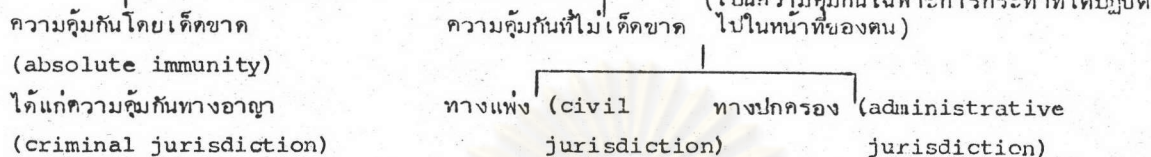

หลักทั่วไปเกี่ยวกับความคุ้มกัน

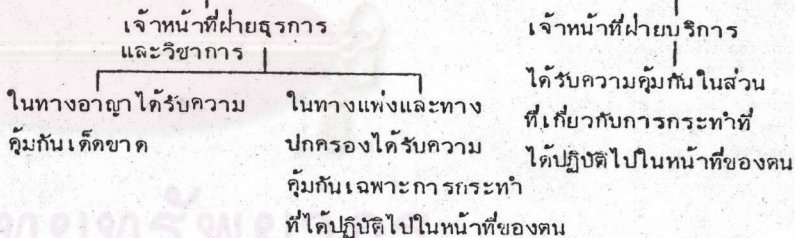
การแบ่งประเภทของความคุ้มกัน

การแบ่งตามหลัก *ratione materiae* (โดยเนื้อหา)

การแบ่งตามหลัก *ratione personae* (โดยตัวบุคคล)

ความคุ้มกันที่ให้แก่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การระหว่างประเทศ

